

K. NOREL

Jong Nederland staat gereed

Als straks het zeegat open gaat dan kan de jonge zeeman varen

Wat er ook van Nederland mag worden, na den storm, die over Europa raast, wij blijven vast een varensvolk. Eens zullen de havens weer open gaan, eens zullen onze zeegaten vrij van mijnen wezen, eens zal er weer een vrije vaart op de oceanen zijn. En als het zoover is dan zal jong-Nederland gereed staan om te varen! Daarvan wordt ieder overtuigd, die kennis maakt met de opleiding van onze zeelieden en schippers.

Slechts enkele dagen, is die opleiding door den oorlog onderbroken. Nauwelijks waren de wapens neergelegd of het onderwijs aan de zeevaartscholen en in de schipperskampen werd weer opgenomen. Het zal aan het Onderwijsfonds voor de Scheepvaart niet liggen, indien er straks niet voldoende zeelui zullen zijn. En het zal aan de leiders van dit onderwijs niet liggen, indien deze jongens niet van zessen klaar zijn! Wij zijn een avond en een nacht op het werkkamp Elfbergen (Friesland) geweest. Vroeger was dat een werklozenkamp, waar jeugdige werklozen een week of zes werden beziggehouden en waar ze ook nuttig werk hebben gedaan. Er is een goed stel fietspaden gemaakt door de bosschen van Gaasterland, er zijn een vijvertje en een rotspartijtje aangelegd. Maar sedertdien heeft het kamp een ander karakter gekregen. Het is van werklozenkamp een schipperskamp geworden. Hier kunnen jongens uit het geheele land terecht die voor de Rijn- of binnenvaart en ook voor de groote zeevaart willen opgeleid worden.

Het lijkt een beetje vreemde plaats voor 'n schipperskamp: daar tusschen de bosschen en de heide van Gaasterland, waar zelfs geen slootje is te zien. Maar 't Slotermeer is vlakbij; daar kunnen de jongens zwemmen en roeien en zeilen met de sloep. En het IJselmeer is ook dichtbij; en dat is een ideaal oefenterrein.

Er zijn op Elfbergen nog wel enkele dingen, die herinneren aan het werklozenkamp van vroeger. Er is een kampcommandant, er zijn kampmoeders en er is gelukkig ook de band aan de Centrale voor Werklozenkerk uit den Raad der Kerken, van wie het kamp uitgaat. Maar dat is ook alles. De jongens zijn in het vlotte zeemanspak gestoken; ze komen 's morgens niet uit hun bed, maar men maakt „overal"; er wordt in de verblijven van de jongens dagelijks „schoon schip" gemaakt, en voor het eten gaat men niet aan tafel zitten, doch „aan de bak". Een stuurman leert de jongens splitsen en knopen; hij leert hun in de roeiboot „haal op gelijk"; hij maakt hun zóó met het water vertrouwd, dat ze met hun open sloep ook bij boos weer vroolijk zeilen op het Slotermeer, waar het naar het getuigenis van oude schippers leelijk spoken kan. Er wordt den jongens ook terdege geleerd dat een Nederlandsche zeeman brandschoon moet wezen op zijn kleeren en zijn kooigoed.

Wij hebben de jongens bewonderd, dat zij er allemaal zoo proper uitzagen, dat hun beddegoed zoo rein en ordelijk was en dat je in hun barakken van den vloer zoudt kunnen eten. En we hebben ons verwonderd over den goeden toon en geest van deze volksjongens. Wij schrijven dit voor een deel toe aan den invloed van de kampmoeders. Deze jonge vrouwen, die broodsniijden en het middagmaal uitdeelen, die toezicht houden op de wasch en op het verstellen van de kleeren; die het den jongens 's avonds in de cantine gezellig maken, oefenen een heilzamen invloed in deze mannenmaatschappij uit. Ik geloof dat het aan haar te danken is dat de sfeer in het kamp fijner en waardiger was, dan ik ze aan boord of in de kazerne ooit ontmoette. Maar wij zijn niet alleen in het werkkamp van het aanstaand varensvolk geweest. Wij hebben ook met hen

gevaren. Daar zijn een paar goede schoolschepen in ons land: de Prins Hendrik en de Prinses Juliana. De Juliana is het grootste en best ingerichte van de twee, de Prins Hendrik is het fraaiste. Op dit sierlijk schoenerjacht mochten wij 'n dag meevaren op het IJselmeer. Het is een even prettige als leerzame dag geworden. Want we hadden gedacht dat de oefenreizen op 't IJselmeer, waar de beide schoolschepen nu al weken achter elkander kruisen, omdat er buitengaats niet gevaren worden kan, een beetje surrogaat waren, tenminste voor de jongens, die voor de groote vaart bestemd zijn. Maar dat zijn we anders aan de weet gekomen! Het IJselmeer biedt een ideale gelegenheid voor practische oefening van varensyolk. Immers men heeft altijd aan één kant den wal in het zicht en aan de andere zijde een vrije kim. Zoo kunnen de jongens leeren een bestek te maken naar merken aan den wal, en tevens hoe zij moeten navigeeren op het ruime sop. Er zijn nauwe gaten en geulen met alle soorten bakens. Zoo leeren de knapen hoe zij door nauw vaarwater moeten heen boegseeren. Er zijn moeilijk in te loopen havens, men kan er peilen met het lood en met den peilstok en men kan er zeeziek worden ook! Bij een stijve bries maakt een schip op het meer nog raarder kapriolen dan op de Noordzee.

Wij hebben de jongens bezig gezien aan boord. Hoe handig maakten zij een peiling naar twee vaste punten aan den wal en brachten die van het com-as over op de kaart. Zoo konden ze precies bepalen op welke lengte en breedte wij voeren, tot op de seconde nauwkeurig. Hoe vlot stuurden dé jongens het schip door een nauwe geul, waarbij ze geheel zelfstandig op de kaart en de bakens moesten varen. En met welk een vaart hebben zij de zeilen geheschen, toen na een dag van groote stilte er tegen den avond wat wind kwam en meneer plof-plof het zwijgen opgelegd werd, omdat we zeilen gingen.

Toen de schokkende motor zweeg en de stank van de olie weg was, hadden we zomaar een zeilschoolschip. Toen kwam de romantiek der zee erbij.